

О. Е. Лубенченко,

доктор економічних наук, професор,
завідувач Національного центру обліку та аудиту,
E-mail: olga.lubenchenko@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4209-8929>;

С. В. Шульга,

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування,
проректор з науково-педагогічної та фінансово-економічної роботи,
E-mail: StShylga@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2396-2507>;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Фінансовий моніторинг в аудиторській фірмі: оцінка ризик-профілю клієнта

Стаття присвячена актуальними питанням здійснення первинного фінансового моніторингу спеціально визначеними суб'єктами первинного фінансового моніторингу – аудиторськими фірмами. У статті привернуто увагу до вимог Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” щодо розробки внутрішніх положень, правил і документів з питань фінансового моніторингу. Також проаналізовано приписи наказу Міністерства фінансів України № 465 “Про затвердження критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення”. Авторки розглядають основні критерії та процедури оцінки ризиків, які використовуються для виявлення та мінімізації ризиків легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму та інших незаконних фінансових операцій. Розроблено порядок оцінки ризик-профілю клієнта аудиторської фірми, опитувальник для клієнта аудиторської фірми щодо визначення його ризик-профілю, який включає оцінку типу клієнта та його географічного розташування, оцінку типу (виду) послуги (продукту), способу (каналу) надання чи отримання послуги (продукту) клієнтом. Опитування проводиться із залученням представника клієнта, а результати оцінюються менеджментом аудиторської фірми у балах. У підсумку обирається максимальний узагальнюючий показник, на підставі чого визначається рівень ризику відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом: неприйнятно високий; високий; середній; низький. Такий опитувальник складається до встановлення ділових відносин, тобто на етапі прийняття клієнта та аудиторського завдання. Для більшої зручності критерії, які визначають оцінку ризик-профілю клієнта, агреговано з огляду на специфіку діяльності аудиторських фірм, що сприятиме ефективному управлінню ризиками. Методичні доробки щодо оцінки ризик-профілю клієнта суб'єкта аудиторської діяльності забезпечують дотримання вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу і надають аудиторським фірмам інструментарій для протидії відмиванню коштів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Ключові слова: фінансовий моніторинг, аудиторська діяльність, фірма, аудит, ризик, ризик-профіль, клієнт.

Постановка проблеми. Фінансовий моніторинг, або нагляд – це сукупність дій, які спрямовані на контроль за фінансовими операціями суб'єктів господарювання. Такий контроль охоплює як перевірку уповноважених осіб, кінцевих бенефіціарних власників підприємств, організацій, так і перевірку господарських операцій, забезпечення діяльності згідно зі встановленими нормами у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму. У Європі

існує Європейська система фінансового нагляду (European System of Financial Supervision, ESFS), яка складається з європейських наглядових органів, Європейської ради з системних ризиків (European Systemic Risk Board) та національних наглядових органів. Основною функцією ESFS є забезпечення узгодженого та відповідного фінансового нагляду за фінансовими операціями у всьому Європейському Союзі.

Для зближення національного та європейсько-го законодавства з питань фінансового моніторингу було прийнято Закон України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” від 06.12.2019 р. № 361-ІХ (далі – Закон № 361), що почав діяти з квітня 2020 року [1]. Проте процес боротьби з відмиванням доходів триває, тому Міністерством фінансів України було затверджено, узгоджено й оприлюднено наказ “Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення” від 28.12.2022 р. № 465 (надалі – Наказ № 465) [2]. Цей наказ удосконалив ризик-орієнтований підхід до оцінки контрагентів для суб’єктів первинного фінансового моніторингу, в тому числі для аудиторських фірм. Суб’єкти аудиторської діяльності – аудиторські фірми (далі – САД) Законом № 361 визнані як спеціально визначені суб’єкти первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ). Це означає, що при прийнятті клієнта чи завдання необхідно розробити та застосувати відповідні процедури оцінки ризиків на підставі критеріїв, визначених у наказі № 465.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Процедурним забезпеченням фінансового моніторингу опікувались як вітчизняні, так і зарубіжні науковці та практикуючі фахівці. Так, Д. С. Салем та Л. І. Павон Куйейр (D. S. Salem, L. I. Pavón Cuéllar) довели, що процес глобалізації призвів до значного зростання потоків приватного капіталу, при цьому значною мірою – через банківську систему. Це робить її вразливішою до міжнародних потрясінь навіть без очевидних комерційних зв’язків між країнами. Саме тому науковці зосередили увагу на важливості фінансового моніторингу та внутрішнього аудиту для банківського сектору [3]. Пропозиції Базельського комітету з питань банківського нагляду (Швейцарія) щодо критеріїв регуляторного та фінансового нагляду для банків проаналізував К. А. Мартінес Кастільйо (C. A. Martínez Castillo) [4]. О. Балануца розглядав питання, пов’язані з формуванням системи фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом і фінансуванню тероризму. Також ученим надано пропозиції щодо вдосконалення системи фінансового моніторингу в Україні через внесення змін у законодавство [5].

Я. Дропа, С. Тесля, М. Піхоцька розкрили основні завдання СПФМ, серед яких: проведення розпізнавання (ідентифікацій та верифікацій) клієнтів, виявлення кінцевого вигодонабувача, під яким розуміють громадянина, що здійснює прямиий чи опосередкований вплив на функціонуван-

ня суб’єкта господарювання, тобто фізичну особу, за рішенням якої проводять фінансову операцію [6]. Увагу на діяльності Державної служби фінансового моніторингу України зосередили О. Гнаткович, Т. Овчиннікова і С. Смолінська [7].

Отже, питання фінансового моніторингу дослідниками переважно розглядаються на рівні країн у цілому або для банківських установ як найбільш уразливих до ризиків відмивання доходів. Розробок щодо практичного застосування критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення конче мало, проте такі наукові напрацювання є затребуваними з боку СПФМ.

Метою статті є розробка методичних рекомендацій щодо оцінки ризик-профілю клієнта суб’єкта аудиторської діяльності як СПФМ.

Результати дослідження та їх обговорення. Закон № 361 потребує від САД розробки правил проведення фінансового моніторингу [1]. Такі правила викладаються у внутрішньофірмовому положенні (стандарті) та мають містити: заходи для належної організації та проведення первинного фінансового моніторингу, належної системи управління ризиками; визначення та класифікацію порогових і підозрілих операцій; заходи з запобігання використанню послуг САД клієнтами для проведення операцій з метою легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, з урахуванням ризик-орієнтованого підходу; порядок призначення та вимоги до працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу; програму проведення первинного фінансового моніторингу, порядок проведення навчальних заходів щодо застосування процедур фінансового моніторингу, підготовки персоналу (працівників) СПФМ щодо виявлення фінансових операцій, які підлягають фінансовому моніторингу; порядок використання агентів для здійснення ідентифікації та верифікації клієнтів та здійснення належної перевірки третіми особами; порядок зупинення та поновлення здійснення фінансових операцій, замороження активів, що пов’язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення; порядок проведення внутрішніх перевірок діяльності СПФМ, порядок взаємодії із Міністерством фінансів, службою Держфінмоніторингу, а також процедури здійснення належної перевірки клієнтів (представників клієнтів), включаючи спрощені та посилені заходи належної перевірки клієнта [1].

Своєю чергою Наказ № 465 вимагає від СПФМ оцінки ризик-профілю клієнта. Ризик-профіль клієнта – це оцінка ризиків, пов’язаних з певним клієнтом або видом його діяльності, географічним розташуванням. Критерії ризиків легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, визначаються САД відповідно до Наказу №

465 для кожного клієнта. Ризики фіксуються та оцінюються в документі “Оцінка ризик-профілю клієнта. Опитувальник клієнта / представника клієнта щодо визначення його ризик-профілю” (табл. 1). Оцінка ризику клієнта здійснюється: а) до встановлення ділових відносин (надсилання листа-угоди, укладання договору); б) та /або до здійснення фінансових операцій (без встановлення ділових відносин). Пункт б) є актуальним у тому випадку, коли САД відповідальний за ведення бухгалтерського обліку клієнта та приймає рішення щодо здійснення клієнтських фінансових операцій.

Розділ II таблиці “Критерії ризику за типом клієнта” містить 36 критеріїв ризику (раніше їх було 12). Для більшої зручності ці 36 критеріїв агреговано у п. 2.1–2.6 табл. 1 з урахуванням специфіки діяльності САД.

Розділ III таблиці “Критерії ризику, пов’язані з географічним розташуванням держави проживання (перебування, реєстрації) клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів” містить розширений перелік держав, що підпадають під дію Закону № 361. Це держави так званих чорного та сірого списків Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (Financial Action Task Force on Money Laundering, далі – FATF), оновлених станом на 27.10.2023 року, а також держави, що здійснюють збройну агресію проти України, невідконтрольні та тимчасово окуповані території, території бойових дій, держави з високим ризиком корупції.

Розділ IV таблиці “Критерії ризику за типом (видом) послуги (продукту) та за способом (каналом) надання чи отримання послуги (продукту)” містить 47 критеріїв ризику, але не всі вони притаманні діяльності аудиторських фірм, тому у таблицю включені тільки ті, що прийнятні для САД. Оцінка ризику проводиться в балах, один пункт (один ідентифікований ризик) – один бал.

У Наказі № 465 наводяться дефініції “фінансова діяльність”, “фінансова операція”, що не корелює з іншими нормативними документами. Тож, на думку авторок, дефініція “фінансова діяльність” потребує уточнення й однозначного тлумачення. Цей термін слід застосовувати у контексті Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та стандартів бухгалтерського обліку, зокрема Національного положення (стандарту) бухгалтер-

ського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: “Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства”. Оскільки за Законом № 361 фінансова діяльність – це фінансова операція, “...будь-які дії щодо активів клієнта, вчинені за допомогою суб’єкта первинного фінансового моніторингу або про які стало відомо суб’єктам первинного фінансового моніторингу, у рамках ділових відносин з клієнтом, суб’єктам державного фінансового моніторингу, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, державним органам, що провадять діяльність у сфері запобігання та протидії, правоохоронним та розвідувальним органам України в рамках виконання Закону № 361”, таке тлумачення значно змінює сенс дефініції [2; 16].

Зірочками в табл. 1 позначені рівні ризику:

- низький рівень ризику – *;
- середній рівень ризику – **;
- високий рівень ризику – ***;
- неприйнятно високий рівень ризику – ****.

Якщо під час фінансового моніторингу виявлено неприйнятно високий рівень ризику відмивання грошових коштів, фінансування тероризму, суб’єкт первинного фінансового моніторингу має відмовитися від укладання договору на надання аудиторських послуг та повідомити Державну службу фінансового моніторингу України. При виявленні середнього або високого рівня ризику аудиторська фірма має впровадити посилені заходи контролю, що можуть включати додаткові перевірки клієнтів, посилені заходи ідентифікації та верифікації їх представників і кінцевих бенефіціарних власників.

Висновки. Методичні рекомендації щодо оцінки ризик-профілю клієнта САД забезпечують отримання аудиторською фірмою вимог Закону № 361, Наказу № 465. Запропоновані прикладні доробки можуть бути впроваджені в діяльність САД з урахуванням принципу масштабування. Вони дозволяють своєчасно подавати інформацію, що запитується регулятором, та якомога швидше реагувати на виявлені порушення у сфері фінансового моніторингу. Перспективою подальших наукових розвідок є поглиблене дослідження ризик-профілю клієнтів САД та розробка процедурного забезпечення його оцінки, у тому числі ідентифікації та верифікації політично значущих осіб.

Список використаних джерел

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX, станом на 01.01.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

Оцінка ризик-профілю клієнта. Оцінка ризик-профілю клієнта / представника клієнта щодо визначення його ризик-профілю (фрагмент)

Розділ I					
Назва суб'єкта господарювання:					
Код за ЄДРПОУ (для резидентів):					
Місцезнаходження (місце реєстрації):					
для нерезидентів – документ, що підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження, а також нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є кінцевим бенефіціарним власником (далі – КБВ)					
Критерії ризику та їх оцінка за типом клієнта, наказ Мінфіну від 28.12.2022 р. № 465, розділ II					
№	Критерії ризику	Наявність (ідентифікація) ризику		Оцінка ризику	Використані джерела інформації
		Так	Ні		
1	2	3	4	5	6
1*/**	Клієнт включений до Переліку осіб, пов'язаних із провадженням терористичної діяльності або щодо яких застосовано міжнародні санкції, що формується спеціально уповноваженим органом			Опис виявленого ризику та його вплив на процедури фінансового моніторингу	Актуальний перелік осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або щодо яких застосовано міжнародні санкції [8]
2	Клієнт є фізичною особою, яка є політично значущою особою, членом її сім'ї або особою, пов'язаною з політично значущою особою (далі – РЕР, politically exposed person), або іншою особою, КБВ якої є РЕР			Опис виявленого ризику та його вплив на процедури фінансового моніторингу	Безкоштовний пошук відомостей у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань здійснюється відповідно до [10, ст. 11] (Розділ II наказу № 465 [2; 9; 10])
2.1*/**	Інформація щодо особистості РЕР приховує особистість, використовуючи: корпоративні інструменти (юридичних осіб та/або правові утворення) для приховування належності до КБВ, права власності, здійснення підприємницької діяльності, країни реєстрації; корпоративні інструменти (трасти та/або інші подібні правові утворення) без достатніх на це підстав; посередників, коли це не відповідає звичній діловій практиці; членів сім'ї та близьких родичів, як законних власників			Заповнюється у разі виявлення РЕР як власника, КБВ керівника, представника клієнта	Розділ II, п. 1 наказу № 465 [2; 11–15]

Продовження 1 табл. 1

1	2	3	4	5	6
2.2*/**	<p>Інформація з інших відкритих джерел щодо клієнта, репутаційні ознаки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – щодо клієнта наявна інформація, пов'язана з певними діловими відносинами або операціями, а саме: <ul style="list-style-type: none"> • використання банківських чеків або інших документів на пред'явника для здійснення великих платежів; • інші СПФМ припинили ділові відносини з таким клієнтом; інші СПФМ були притягнуті до відповідальності суб'єктами державного фінмоніторингу та/або іншими державними органами під час перебування у ділових відносинах з таким клієнтом; – фінансова діяльність такого клієнта не відповідає законній або очікуваній діяльності; активи клієнта переміщуються з рахунка на рахунок різних фінансових установ без видимої на те причини; – спостерігається суттєвий рух готівкових коштів або грошових переказів з рахунка на рахунок, здійснення великої кількості електронних переказів з рахунка на рахунок; використання різних банківських рахунків без видимої комерційної чи іншої причини; – наявна негативна інформація про клієнта або його КБВ в офіційних документах, офіційних та/або інших джерелах, що свідчить про його можливий зв'язок з організованими злочинними групами та/або злочинними організаціями; – на активи клієнта або активи його КБВ накладено арешт у кримінальному провадженні або конфісковано за рішенням суду у кримінальному провадженні чи стягнено за рішенням суду в дохід держави; – застосовувалися заходи щодо замороження активів, пов'язаних з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням; – СПФМ інформують Держфінмоніторинг про фінансові операції клієнта, що підлягають фінансовому моніторингу, або спробу їх проведення; – клієнт пропагує та підтримує дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади, та діяльність із дискредитації конституційного ладу України, заохочення до військових дій РФ на території України; 				

Продовження 2 табл. 1

1	2	3	4	5	6
	<ul style="list-style-type: none"> – чи користується клієнт банківськими чеками на пред'явника; – чи співпрацював клієнт з іншими СПФМ і якщо так, з яких причин припинив таку співпрацю; – оцінити рух грошових коштів за звітний період, звернути увагу на від'ємний рух грошових коштів від операційної діяльності, позитивний – від фінансової та інвестиційної діяльності; – чи застосовується готівка при проведенні розрахунків із контрагентами; – чи конфісковано майно клієнта або майно КБВ; – чи має клієнт стосунки із РФ, РБ (місце реєстрації, місце проживання КБВ, наявність контрагентів) 			<p>Після опитування відповіді на запитання та задокументувати відповіді у цій колонці:</p>	<p>Розділ II, п. 1, п.32, 33 наказу № 465 [2; 11–15]</p>
2.3**	<p>Індивідуальні поведінкові характеристики клієнта</p> <ul style="list-style-type: none"> – має певну поведінку та індивідуальні характеристики; – відчуває себе некомфортно під час надання інформації про активи чи джерело походження активів; – небажання або неможливість надати пояснення причин ведення справ у певній країні; – надання неповної або неточної інформації під час належної перевірки такого клієнта; – перерахування коштів у країну, з якою клієнт не має ділових зв'язків; – прояв клієнтом надмірної скритності (ухилення від надання інформації) та/або надання неоднозначних відповідей, наприклад на запитання про належність клієнта до категорії РЕР, про його КБВ, про джерела отримання/походження коштів, про обставини, що вплинули на вибір способу здійснення операції; – прояв клієнтом надмірної зацікавленості (неодноразово ставить запитання) щодо виконання СПФМ вимог законодавства у сфері запобігання та протидії (щодо процедур дотримання СПФМ політики у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, чи заходів, які застосовуються до такого клієнта); – запит клієнта про спрощення та/або прискорення процедури укладення угоди (без надання пояснень про причини); – спроби клієнта приховати особистість справжнього учасника угоди (власника); – наполягання клієнта або однієї зі сторін угоди на проведення розрахунків готівковими коштами; 			<p>Після опитування відповіді на запитання та задокументувати відповіді у цій колонці:</p>	<p>Розділ II, п. 1, п.34 наказу № 465 [2; 11–15]</p>

Продовження 3 табл. 1

1	2	3	4	5	6
2.4**	.....	.....	.....	.....	.....
2.5**	<p>Оцінка сфери діяльності клієнта (клієнт здійснює діяльність у сфері, якій властиві такі ризики легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення):</p> <ul style="list-style-type: none"> – виробництво та/або торгівля зброєю, боєприпасами, військовою технікою та військовими машинами (її частинами), діяльність у військово-промисловому комплексі; – діяльність у сфері публічних закупівель; – будівництво та великі інфраструктурні проекти; – діяльність з охорони здоров'я людини; – гірничо-видобувна діяльність; 				Розділ II, п. 2, 3, 4 Розділ III п. 3 наказу № 465, [2; 17]
?	<p>– участь клієнта у сфері організації та проведення азартних ігор та лотерейної діяльності</p> <p>– описати поведінку клієнта щодо надання інформації СПФМ, акцентувавши увагу на його небажанні співпрацювати з аудиторською фірмою в контексті Закону № 361</p>				
	<p>– торгівля нерухомістю, предметами розкоші, антикваріатом, творами мистецтва, дорогоцінними металами та камінням і виробами з них;</p> <p>– діяльність, пов'язана з віртуальними активами;</p>				
	<p>– діяльність неприбуткових організацій (далі – НПО), крім об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, в тому числі благодійна діяльність, діяльність релігійних організацій, політичних партій, з такими ознаками:</p> <ul style="list-style-type: none"> – НПО веде фіктивну діяльність; – використання НПО декількох іноземних банківських рахунків, як мінімум один з яких відкритий у фінансовій установі держави (території), зазначеній у пункті 3 розділу III наказу № 465 (див. п. 3.2 цієї таблиці) 				

Продовження 4 табл. 1

1	2	3	4	5	6
	<p>– фінансова операція проводиться із залученням НПО, яка пов'язана з великими сумами готівки або пожертвуваннями без використання банківських рахунків;</p> <p>– використання коштів не відповідає меті та діяльності НПО;</p> <p>– проведення фінансових операцій за участю НПО без належного пояснення суті таких операцій;</p> <p>– участь у фінансуванні придбання товарів подвійного використання;</p> <p>– витрачання коштів НПО без формування відповідної звітності про їх використання;</p> <p>– переказ коштів НПО на користь громадян (організацій), які є резидентами РФ та/або РБ, фізичних та юридичних осіб, до яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції);</p> <p>– великі пожертви 3-за кордону на невстановлені цілі;</p> <p>– сума пожертв до НПО не відповідає фінансовому стану особи, яка надає такі пожертви;</p> <p>– благодійні внески перераховуються обмеженій кількості осіб;</p> <p>– члени керівних органів НПО та/або посадові особи НПО залучені до злочинної діяльності;</p> <p>– клієнт здійснює діяльність (належить до сектору), яка характеризується високим ризиком корупції; використовує у своїй діяльності посередників, фінансові установи</p>				
2,6**	.....				
<p>Критерії ризику та їх оцінка за географічним розташуванням держави проживання (перебування, реєстрації) клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, наказ Міністру від 28.12.2022 р. № 465, розділ III</p>					
<p>Чинники, що враховує СПФМ для оцінки ризиків, пов'язаних із географічним розташуванням клієнта</p>					
	Для СПФМ – аудиторської фірми			Для клієнта	
1	Місцезнаходження СПФМ (його материнської компанії, філій, представництв, дочірніх компаній) та географія надання СПФМ своїх послуг: (розкрити інформацію)			Реєстрація та/або місцезнаходження (проживання) клієнта: (розкрити інформацію)	
2	Походження або місця розташування джерел статків (багатства) або джерел коштів, пов'язаних з фінансовими операціями: (розкрити інформацію)			Реєстрація, місцезнаходження КБВ клієнта та/або основних контрагентів клієнта; де здійснюється основна господарська діяльність клієнта: (розкрити інформацію)	
3	Надання послуг (за видами: аудит, огляд, супутні послуги, інші завдання з надання впевненості, що не є аудитом): (розкрити інформацію)			Майбутнє розташування/реєстрація чи здійснення господарської діяльності (для потенційних угод): (розкрити інформацію)	
4	Інформація про фінансову установу, послугами якої користується клієнт: (розкрити інформацію)			Розташування фінансової установи, яку використовує клієнт: (розкрити інформацію)	

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ

Продовження 5 табл. 1

№	Критерії ризику	Наявність (ідентифікація) ризику		Оцінка ризику	Використані джерела інформації
		Так	Ні		
1	2	3	4	5	6
3	Клієнт здійснює діяльність у країні, що належить до переліку країн, яким притаманний несприйнятливо високий та високий рівень ризику відмивання доходів та ризику корупції			Описати прояви ризику (за його наявності), оцінити вплив ризику щодо вимог фінансового моніторингу	П. 5 ст. 7 Закону № 361, п.п. 3, 4 розділу III наказу № 465 [1; 2]
3.1****	Клієнт має несприйнятливо високий ризик, що встановлюється у разі: – неможливості виконувати визначені Законом № 361 обов'язки або мінімізувати виявлені ризики, пов'язані з таким клієнтом або фінансовою операцією; – наявності обґрунтованих підозр за результатами вивчення підозрливої діяльності клієнта, що така діяльність може бути фіктивною			Описати прояви ризику (за його наявності), оцінити вплив ризику щодо вимог фінансового моніторингу	П. 6 ст. 7 Закону № 361, п.п. 18, 19, розділу I, п.п. 3, 4 розділу III наказу № 465 [1; 2]
3.2****	Клієнт, його КБВ, представники, засновники мають місце проживання, перебування, реєстрації у країнах, яким притаманний високий рівень ризику відмивання доходів або ризику корупції: 1) держави, що здійснюють збройну агресію проти України; держави, що підтримують терористичну діяльність, підпадають під санкції, ембарго або аналогічні заходи відповідно до резолюцій Ради Безпеки ООН та/або законодавства України, у т. ч. резиденти РФ та РБ (також юридичні особи – резиденти України, які мають сталі ділові відносини з російськими/білоруськими фізичними або юридичними особами); 2) держави (території), віднесені Кабміном до переліку офшорних зон, згідно з додатком до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 р. № 143-р; 3) невідконтрольні Україні території, або тимчасово окуповані території України, або території, розташовані у зонах безпеки, прилеглих до району бойових дій; 4) держави з переліку високоризикових держав (юрисдикцій) FATF, щодо яких застосовуються посилені заходи міжнародної фінансової системи від постійних та значних ризиків відмивання коштів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення (“чорний список” FATF);			Описати прояви ризику (за його наявності), оцінити вплив ризику щодо вимог фінансового моніторингу	[1; 2; 8–15]

Продовження 6 табл. 1

1	2	3	4	5	6
	<p>5) держави (території) мають стратегічні недоліки у сфері запобігання та протидії відповідно до заяв FATF ("сірий список" FATF);</p> <p>6) держави (території) визначені Єврокомісією як країни зі слабкими режимами запобігання та протидії корупції;</p> <p>7) держави (території), яким притаманний підвищений ризик корупції;</p> <p>8) держави (території), яким притаманний підвищений ризик фінансування тероризму;</p> <p>9) держави (території), які не співпрацюють у наданні інформації про бенефіціарне володіння (визначення таких країн встановлюється шляхом перегляду звітів про взаємну оцінку FATF або звітів Глобального форуму з антикорупції та доброчесності (OECD Global Anti-Corruption and Integrity Forum) щодо дотримання міжнародних стандартів прозорості оподаткування);</p> <p>10) представник клієнта, КБВ, засновник (учасник) громадянинном держав, зазначених у п. 1) – 9) цього підрозділу, та/або його місцезнаходження, проживання, реєстрації є у таких державах; клієнт є юридичною особою – резидентом держав, зазначених у п. 1) – 9) цього підрозділу</p>				<p>[14; 12]</p> <p>[11]</p>
3.3*	<p>Клієнти з низьким рівнем ризику</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Органи державної влади України. 2. Міжнародні установи чи організації, у яких бере участь Україна відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (участь України в цих установах визначена міжнародними договорами на державному рівні). 3. Установи, органи, офіси або агентства Євросоюзу (керуються європейським публічним правом, діють на міждержавному рівні, створені з метою сприяння регулюванню діяльності окремих секторів на рівні ЄС). 4. Дипломатичні представництва іноземної держави, акредитовані в Україні в установленому порядку (державні установи, завдання яких є підтримка і розвиток офіційних стосунків з країною перебування та захист прав та інтересів своєї держави, її громадян і юридичних осіб; засновані на підставі взаємної угоди між державами) 			<p>Описати прояви ризику (за його наявності), оцінити вплив ризику щодо вимог фінансового моніторингу</p>	<p>[2; 17]</p>

Продовження 7 табл. 1

№	Критерії ризику	Наявність (ідентифікація) ризику		Оцінка ризику	Використані джерела інформації
		Так	Ні		
1	2	3	4	5	6
4	Критерії ризику за типом (видом) послуги, за способом (каналом) надання чи отримання послуги, за способом (каналом) надання чи отримання послуги, наказ № 465, розділ IV Чинники, що враховує СПФМ для оцінки ризиків, пов'язаних із видом послуги, способом її надання або отримання, наказ № 465, п. 2				
4.1**	Рівень прозорості послуги: (описати вид послуги та мету (предмет) угоди із клієнтом) Рівень складності послуги: (надати інформацію про наявність ресурсів та кваліфікації персоналу аудиторської фірми) Потенційна сума коштів, що може бути використана клієнтом з допомогою послуги. Примітка. На думку авторів, під час аудиту, клієнту не надаються фінансові послуги. САД під час аудиту не бере участь у проведенні фінансових операцій клієнта, якщо визначення таких операцій взяти в контексті Закону № 36 І та наказу № 465				
	Залучення агентів, що не є СПФМ, до процесу ідентифікації та верифікації клієнта (надати інформацію у разі такого залучення)				
5	Надання послуги, зокрема, через інтернет, використовуючи нові та наявні інформаційні продукти ділової практики або технологій, зокрема ті, що забезпечують проведення фінансової операції (надання послуги) без встановлення прямого (особистого) контакту з клієнтом: (зокрема описати, як проводиться ідентифікація та верифікація клієнта/його представника)				
4	Критерії ризику за типом (видом) послуги, за способом (каналом) надання чи отримання послуги				Наказ № 465, розділ IV, п. 1-4 [2]
4.1**	– надання дистанційних послуг, зокрема у разі регулярного отримання клієнтом дистанційних послуг, якщо у СПФМ виникають підозри, що такі операції можуть бути пов'язаними з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення; проведення платежів за правочинами з використанням незвичних або нетипових способів оплати, отримання платежів від непов'язаних або невідомих третіх осіб з використанням корпоративної картки або картки, що належить третій особі			Описати прояви ризику (за його наявності), оцінити вплив ризику щодо вимог фінансового моніторингу	Наказ № 465, розділ IV, п. 2-4 [2]
4.2***					

Продовження 8 табл. 1

1	2	3	4	5	6
4.4****	<p>– дослідовні внески у статутний (складений) капітал однієї і тієї ж компанії або інші внески протягом короткого періоду часу без явних юридичних, податкових, комерційних, економічних чи інших законних причин;</p> <p>– придбання підприємств, що перебувають у процесі ліквідації, без явних юридичних, податкових, комерційних, економічних чи інших законних причин</p>			З'ясувати на етапі прийняття клієнта, чи має клієнт визначені у цьому розділі операції та оцінити ризик таких операцій	Наказ № 465, розділ IV, п. 2–4 [2]
4.5****	<p>– здійснення передачі (отримання) активів клієнта до (з) України, використовуючи депозитарні установи, інші фінансові установи та небанківських надавачів платіжних послуг; місцем перебування та/або реєстрації яких є РФ та/або РБ;</p> <p>– перерахування коштів за межі України на підставі укладених додаткових угод переуступки боргу, взаємозаліку вимог за імпорними контрактами з метою виведення коштів на інші підприємства, в тому числі в інші держави (юрисдикції);</p> <p>– перерахування коштів за межі України на підставі укладених додаткових угод переуступки боргу, взаємозаліку вимог за договорами позики (займів, кредитів, фінансової допомоги) з метою повернення запозичених коштів іншим підприємствам, у т. ч. в інші держави (юрисдикції) (відсутність повної інформації щодо загальної суми позики, встановлених/сплачених відсотків, що надає можливість повернення позик, сплати відсотків через багато років);</p> <p>– багаторазова оплата передплачених sim-карток та/або дороговартісних смартфонів;</p> <p>– отримання кредитів з метою купівлі товарів для третіх осіб;</p> <p>– здійснення через інтернет платежів на особові рахунки фізичних осіб під виглядом благодійних внесків;</p> <p>– здійснення розрахунків, пов'язаних із закупівлею товарів військового призначення та подвійного використання, а також матеріалів, технологій і промислового устаткування для потреб комерційних структур, щодо яких діють міжнародні та національні санкційні обмеження</p>			З'ясувати на етапі прийняття клієнта, чи має клієнт визначені у цьому розділі операції та оцінити ризик таких операцій	Наказ № 465, розділ IV, п. 2–4 [2]
<p>Опитування проведено із залученням представника клієнта: ПІБ відповідальної особи клієнта Дата</p>					

Продовження 9 табл. 1

Відповідальна особа проводить опитування клієнта, на підставі аналізу ризиків, відображених в таблиці, з використанням офіційних та рекомендованих службою Державного фінансового моніторингу джерел встановлює клієнту відповідний рівень ризику

Пункт таблиці 1	Підпункт таблиці 1	Неприйнятно високий рівень ризику****	Високий рівень ризику***	Середній рівень ризику**	Низький рівень ризику*
1	1				
2	2.1				
	2.2				
	2.3				
	2.4				
	2.5				
	2.6				
3	3.1				
	3.2				
	3.3				
4	4.1				
	4.2				
	4.3				
	4.4				
	4.5				
Усього	(Кожний вид ризику – 1 бал, потім визначають кількість балів за кожним видом ризику в кожній категорії та обирають максимальний узагальнюючий показник)				

Продовження 10 табл. 1

Узагальнений результат оцінки ризику			
Неприйнятно високий рівень ризику***	Високий рівень ризику***	Середній рівень ризику**	Низький рівень ризику*
Так/ні	Так/ні	Так/ні	Так/ні
<p>Висновок:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ми приймаємо визначений рівень ризику: так/ні; – ми застосуємо пом'якшувальні заходи щодо ризику: так/ні; – ми не приймаємо визначений ризик: так/ні. <p>ПІБ, підпис особи, відповідальної за складання опитувальника Дата</p>			

2. Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення: наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2022 р. № 465. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0258-23#Text>
3. Salem D. S., Pavón Cuéllar L. I. Evolución de los Acuerdos de Basilea: diagnóstico de los estándares de regulación bancaria internacional. *Economía UNAM*. 2012. Vol. 9, No. 25. P. 29–50. URL: https://www.scielo.org.mx/scielo.php?pid=s1665-952X2012000100003&script=sci_arttext
4. Martínez Castillo C. A. Basilea II, retos y oportunidades. *Hacia una mayor armonización de la regulación y supervisión financiera en el siglo XXI. Gestión y política pública*. 2007. Vol. 16, N° 2. P. 465–510. URL: https://www.scielo.org.mx/scielo.php?pid=S1405-10792007000200465&script=sci_arttext
5. Балануца О. О. Особливості формування системи фінансового моніторингу в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 6. С. 38–40. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2011/10.pdf
6. Дропа Я. Б., Тесля С. М., Піхоцька М. Р. Розвиток системи фінансового моніторингу як складової частини формування ефективного контролю й безпеки в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Вип. 37. С. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-37-5>
7. Гнаткович О. Д., Овчиннікова Т. В., Смолінська С. Д. Фінансовий моніторинг в Україні та напрями його покращення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. С. 14–19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-14>
8. Актуальний перелік осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції. Державна служба фінансового моніторингу URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/protidija-terorizmu/perelik-teroristiv/aktualnij-perelik-osib-pov-yazanix-z-provadhennyam-teroristichnoji-diyalnosti-abo-stosovno-yakix-zastosovano-mizhнародni-sankcziji.html> (дата звернення: 12.03.2024).
9. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05.2003 р. № 755-IV, станом на 21.06.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
10. Безкоштовний пошук відомостей у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. Міністерство юстиції. URL: <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search> (дата звернення: 20.01.2024).
11. Щодо переліку країн (територій), що не виконують чи неналежним чином виконують рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, що здійснюють діяльність у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму: наказ Державної служби фінансового моніторингу України від 01.10.2012 р. № 139. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0139827-12#n11/>
12. Country Reports on Terrorism 2016–2022. U.S. Department of State. Bureau of Counterterrorism. URL: <https://www.state.gov/country-reports-on-terrorism-2/> (дата звернення: 20.02.2024).
13. Заяви міжнародних організацій. Державна служба фінансового моніторингу. 18.11.2020 р. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhнародne-spivrobotnictvo/zajavi-mizhнародnih-organizacij/zayavi-mizhнародnih-organizacij.html>
14. Спеціальні санкції. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/SpecialSanctions/List?lang=uk-UA> (дата звернення: 20.02.2024).
15. Про санкції: Закон України від 14.07.2014 р. № 1644-VII, станом на 08.03.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text>
16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV, станом на 01.01.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
17. Керівництво з ризик-орієнтованого підходу для спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу. ОБСЄ. Київ, 2020. URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/2020/KerivnytstvoSPFM.pdf> (дата звернення: 15.02.2024).
18. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII, станом на 20.06.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

References

1. Pro zapobihannia ta protydiuu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyschennia:

Zakon Ukrainy vid 06.12.2019 r. № 361-IX, stanom na 01.01.2024 r. [On Prevention and Counteraction to Legalization (Laundering) of Proceeds from Crime, Financing of Terrorism and Financing of Proliferation of Weapons of Mass Destruction. Law of Ukraine of December 06, 2019 No. 361-IX as of January 01, 2024]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> [in Ukrainian].

2. Pro zatverdzhennia Kryteriiv ryzykiv lehalizatsii (vidmyvannia) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvannia teroryzmu ta finansuvannia rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyschennia: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 28.12.2022 r. № 465 [On the approval of the Risk Criteria for the Legalization (Laundering) of Proceeds from Crime, Financing of Terrorism and Financing of Proliferation of Weapons of Mass Destruction. Order of the Ministry of Finance of Ukraine of December 28, 2022 No. 465]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0258-23#Text> [in Ukrainian].

3. Salem D. S., & Pavón Cuéllar L. I. (2012). Evolución de los Acuerdos de Basilea: diagnóstico de los estándares de regulación bancaria internacional [Evolution of the Agreements of Basle: Diagnosis of the Standards of Bank International Regulation]. *Economía UNAM*, 9, 25, 29–50. Retrieved from https://www.scielo.org.mx/scielo.php?pid=s1665-952X2012000100003&script=sci_arttext [in Spanish].

4. Martínez Castillo, C. A. (2007). Basilea II, retos y oportunidades. Hacia una mayor armonización de la regulación y supervisión financiera en el siglo XXI [Basel II, Challenges and Opportunities. Towards a Broader Regulating and Supervision Harmonization in XXI Century]. *Gestión y política pública*, 16, 2, 465–510. Retrieved from https://www.scielo.org.mx/scielo.php?pid=S1405-10792007000200465&script=sci_arttext [in Spanish].

5. Balanutsa, O. O. (2011). Osoblyvosti formuvannia systemy finansovoho monitorynhu v Ukraini [Peculiarities of the formation of financial monitoring system in Ukraine]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 6, 38–40. Retrieved from http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2011/10.pdf [in Ukrainian].

6. Dropa, Ya. B., Teslya, S. M., & Pihotska, M. R. (2021) Rozvytok systemy finansovoho monitorynhu yak skladovoi chastyny formuvannia efektyvnoho kontroliu i bezpeky v Ukraini [Development of the Financial Monitoring System as a Component of Formation of Effective Control and Security in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, 37, 35–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-37-5> [in Ukrainian].

7. Hnatkovych, O. D., Ovchynnikova T. V., & Smolinska, S. D. (2022). Finansovyi monitorynh v Ukraini ta napriamy yoho pokrashchennia [Financial Monitoring in Ukraine and Directions of Its Improvement]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 38, 14–19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-14> [in Ukrainian].

8. Aktualnyi perelik osib, poviazanykh z provadzhenniam terorystychnoi diialnosti abo stosovno yakyykh zastosovano mizhnarodni sanktsii [An up-to-date list of persons associated with the conduct of terrorist activities or against whom international sanctions have been applied]. State Financial Monitoring Service. Retrieved March 12, 2024 from <https://fii.gov.ua/pages/dijalnist/protidija-terorizmu/perelik-teroristiv/aktualnij-perelik-osib-pov-yazanix-z-provadzhennyam-teroristichnoji-diialnosti-abo-stosovno-yakix-zastosovano-mizhnarodni-sankcziji.html> [in Ukrainian].

9. Pro derzhavnu reiestratsiiu yurydychnykh osib, fizychnykh osib – pidprijemstiv ta hromadskykh formuvan: Zakon Ukrainy vid 15. 05.2003 r. № 755-IV, stanom na 01.01.2024 r. [On state registration of legal entities, individual persons – entrepreneurs and public organizations. Law of Ukraine of May 15, 2003 No. 755-IV, as of June 21, 2024]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> [in Ukrainian].

10. Bezkoshtovnyi poshuk vidomosteï u Yedynomu derzhavnomu reiestri yurydychnykh osib, fizychnykh osib – pidprijemstiv ta hromadskykh formuvan [Free search of information in the Unified State Register of Legal Entities, Individual Entrepreneurs and Public Organizations]. Ministry of Justice. Retrieved January 20, 2024 from <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search> [in Ukrainian].

11. Shchodo pereliku krain (terytorii), shcho ne vykonuiut chy nenalezhnym chynom vykonuiut rekomendatsii mizhnarodnykh, mizhuryadovykh orhanizatsii, shcho zdiisniuiut diialnist u sferi borotby z lehalizatsiieiu (vidmyvanniam) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, abo finansuvanniam teroryzmu: Nakaz Derzhavnoi sluzhby finansovoho monitorynhu Ukrainy vid 01.10.2012 r. № 139 [On the list of states (jurisdictions) that do not implement or improperly implement the recommendations of international, intergovernmental organizations involved in the fight against the legalization (laundering) of the proceeds from crime or terrorism financing. Order of the State Financial Monitoring Service of Ukraine from October 01, 2012 No. 139]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0139827-12#n11/> [in Ukrainian].

12. Country Reports on Terrorism 2016–2022. U.S. Department of State. Bureau of Counterterrorism. [www.state.gov](https://www.state.gov/country-reports-on-terrorism-2/). Retrieved February 20, 2024 from <https://www.state.gov/country-reports-on-terrorism-2/>
13. Zaiavy mizhnarodnykh orhanizatsii [Applications from international organizations]. State Financial Monitoring Service. Retrieved November 18, 2020 from <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhnarodne-spivrobotnictvo/zajavi-mizhnarodnix-organizacii/zayavi-mizhnarodnix-organizacij.html> [in Ukrainian].
14. Spetsialni sanktsii [Special sanctions]. Ministry of Economy of Ukraine. Retrieved February 20, 2024 from <https://www.me.gov.ua/SpecialSanctions/List?lang=uk-UA> [in Ukrainian].
15. Pro sanktsii: Zakon Ukrainy vid 14.07.2014 r. № 1644-VII, stanom na 08.03.2024 r. [On sanctions: Law of Ukraine of July 14, 2014 No. 1644-VII, as of March 8, 2024]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text> [in Ukrainian].
16. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. № 996-XIV, stanom na 01.01.2024 r. [On accounting and financial reporting in Ukraine. Law of Ukraine of July 16, 1999 No. 996-XIV, as of January 1, 2024]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> [in Ukrainian].
17. Kerivnytstvo z ryzyk-oriientovanoho pidkhodu dlia spetsialno vyznachenykh subiektiv pervynnoho finansovoho monitorynha [Guidelines for a risk-oriented approach for specially defined subjects of primary financial monitoring]. OSCE. Kyiv, 2020. Retrieved February 15, 2024 from <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/2020/KerivnytstvoSPFM.pdf> [in Ukrainian].
18. Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 21.12.2017 r. № 2258-VIII, stanom na 20.06.2024 r. [On the audit of financial statements and audit activities. Law of Ukraine of December 21, 2017 No. 2258-VIII, as of June 20, 2024]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> [in Ukrainian].

O. E. Lubenchenko,

*DSc in Economics, Professor,
Head of National Center for Accounting and Audit,
E-mail: olga.lubenchenko@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4209-8929>;*

S. V. Shulha,

*DSc in Economics, Professor,
Professor of Department of Accounting, Audit, and Taxation,
Vice-rector for Scientific-Pedagogical and Financial-Economic Work,
E-mail: StShylga@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2396-2507>;
National Academy of Statistics, Accounting and Audit*

Financial Monitoring in the Audit Firm: Assessing the Client's Risk Profile

The article is devoted to important issues of performing the primary financial monitoring by audit firms as specially designated entities of the primary financial monitoring. In the article's spotlight are the requirements of the Law of Ukraine "Preventing and Counteracting Legalization (Laundering) of Incomes Obtained by a Criminal Way, Financing of Terrorism and Financing of Dissemination of Weapons of Mass Destruction" as the framework for elaborating internal provisions, rules and documents on financial monitoring issues. The injunctions contained in the Decree of the Ukrainian Ministry of Finance No. 465 "Approval of the Criteria of Risks of Legalization (Laundering) of Incomes Obtained by a Criminal Way, Financing of Terrorism and Financing of Dissemination of Weapons of Mass Destruction" are also analyzed. The authors address main criteria and procedures of risk assessment, used in identifying and minimizing the risks of legalization of the incomes obtained by illicit ways, financing of terrorism and other illegal transactions. An algorithm for assessing the client's risk profile was constructed, with a questionnaire for the audit firm's client designed to determine its risk profile and including assessment of the client's category and geographic location, service (product) type, way (channel) of service delivery to the client or service receipt by the client. An interview is conducted with the involvement of a client's representative, with the results assessed by the audit firm management in scores. Eventually, the maximal general indicator is selected as the reference point for determining the level of risk of laundering the incomes obtained by illicit ways: unacceptably high; high; medium; low. The questionnaire needs

to be compiled before business relations are set, i.e. at the phase of client acceptance and audit engagement. For better convenience, the criteria underlying the assessment of the client's risk profile were aggregated in view of the operational specifics in audit firms, which is supposed to enhance the risk management efficiency. The proposed method for assessing the risk profile of an audit firm client assures the compliance with the legal requirements pertaining to the financial monitoring and equips audit firms with a tool to counteract laundering of money obtained by a criminal way, financing of terrorism and financing of dissemination of mass destruction weapons.

Key words: *financial monitoring, audit activities, firm, audit, risk, risk profile, client.*

Бібліографічний опис для цитування:

Лубенченко О. Е., Шулъга С. В. Фінансовий моніторинг в аудиторській фірмі: оцінка ризик-профілю клієнта. *Статистика України*. 2024. № 3. С. 99–116. Doi: 10.31767/su.3(106)2024.03.09

Bibliographic description for quoting:

Lubchenko, O. E., & Shulha, S. V. (2024). Finansovyi monitorynh v audytorskii firmi: otsinka ryzyk-profilu kliienta [Financial Monitoring in the Audit Firm: Assessing the Client's Risk Profile]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 3, 99–116. Doi: 10.31767/su.3(106)2024.03.09 [in Ukrainian].